

AUCTOR ANONYMUS.

CUJUS OPERA PRODIERUNT

SUB NOMINE S. ATHANASII.

Ex opp. S. Athanasii tom. III .

ADMONITUM IN SEQUENTIA DUO OPUSCULA ASCETICA.

A multis jam sæculis subsequentes duæ asceticæ exhortationes ad monachos et ad sponsas Christi Athanasii nomine prodire. In collectione namque Regularum, quæ octavo sæculo a Benedicto Anianense concinnata est, utraque comparet Athanasii nomine inscripta; cum neutra tamen Athanasii nihil nisi nomen admittat. Nam ipsa luce clarius est, a Latino scriptore, et quidem eleganti Latineque, ut illa ætate, peritissimo, adornatas fuisse. Secunda porro, in Actis Concilii Aquisgranensis extat integra, Athanasioque ascribitur. Unde fortasse suspicari liceat, fuisse illam, pariterque priorem quæ eodem ferme styli genere conscripta est, ab auctore suo commendationis causa Athanasii nomine insignitam. Utrumque autem opusculum in Appendice ad Codicem Regularum, curante Luca Holstenio editum fuit Parisiis anno 1663.

EXHORTATIO AD MONACHOS.

Et si quid gloriari in Christo licet, hujusmodi **A** in holocaustum nostri, hostiam voluntariæ oblationis aptemus, desiderantes escas et parantes, ac primitibus illis ad mensuram veniæ hanc sententiam largientes: *Omnis creatura Dei bona, et nihil abjiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur* (1 Tim. iv, 4). Nos ad præmium gloriæ illo labore nitentes, bonum est non manducare carnem, neque bibere vinum. Et rursus: *Omnis qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet* (1 Cor. ix, 25). Et illi quidem, ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Abstinencia enim continentiae nutrix est, qua inuupta sive nupta, facilius passibilitatis frenos patitur, si non deliciarum calcaribus incitetur, quam sic eos, qui ad summa nituntur, vel cupio, vel mando colere, ne putent in aliis crimen esse nupsisse, **B** scientes scriptum esse: *Bonum est nubere, melius est non nubere* (1 Cor. vii, 37). Qui hoc enim illicitum credunt, ipsi præmium sui laboris imminuunt. Illicitis enim cavere, jugum necessitatis est: permissa vincere, munus arbitrii. Malis abstinere, disciplinæ merces est, bona supergredi, libertas meriti est, non finis imperii. Illud legis indultum est terminis, hoc gratiæ reservatum est incrementis.

2. Jejuniorum quoque non sit volentibus certa mensura, sed in quantum possibilitas valet, nisu laborantis extensa, quæ præter Dominicam semper sint solemnia, si votiva sint. His sese Moses beatissimus præparans, affatibus Dei dignus ingessit. His prædictas per Jonam Ninivitæ minas, in placidam rursus flexere sententiam. His Bethuliæ populus Assyria obsidione conclusus, et usque ad dedicationem sui experta plurima virtute conterritus, ab Holophernis tumentibus minis constantis manu feminæ meruit vindicari. His Mardocheus Aman crudelem superbia, præparato sibimet ligno acceptæ pœnæ conversione suspendit. His Jesus Salvator

Et si quid gloriari in Christo licet, hujusmodi **A** in holocaustum nostri, hostiam voluntariæ oblationis aptemus, desiderantes escas et parantes, ac primitibus illis ad mensuram veniæ hanc sententiam largientes: *Omnis creatura Dei bona, et nihil abjiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur* (1 Tim. iv, 4). Nos ad præmium gloriæ illo labore nitentes, bonum est non manducare carnem, neque bibere vinum. Et rursus: *Omnis qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet* (1 Cor. ix, 25). Et illi quidem, ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Abstinencia enim continentiae nutrix est, qua inuupta sive nupta, facilius passibilitatis frenos patitur, si non deliciarum calcaribus incitetur, quam sic eos, qui ad summa nituntur, vel cupio, vel mando colere, ne putent in aliis crimen esse nupsisse, **B** scientes scriptum esse: *Bonum est nubere, melius est non nubere* (1 Cor. vii, 37). Qui hoc enim illicitum credunt, ipsi præmium sui laboris imminuunt. Illicitis enim cavere, jugum necessitatis est: permissa vincere, munus arbitrii. Malis abstinere, disciplinæ merces est, bona supergredi, libertas meriti est, non finis imperii. Illud legis indultum est terminis, hoc gratiæ reservatum est incrementis.

2. Jejuniorum quoque non sit volentibus certa mensura, sed in quantum possibilitas valet, nisu laborantis extensa, quæ præter Dominicam semper sint solemnia, si votiva sint. His sese Moses beatissimus præparans, affatibus Dei dignus ingessit. His prædictas per Jonam Ninivitæ minas, in placidam rursus flexere sententiam. His Bethuliæ populus Assyria obsidione conclusus, et usque ad dedicationem sui experta plurima virtute conterritus, ab Holophernis tumentibus minis constantis manu feminæ meruit vindicari. His Mardocheus Aman crudelem superbia, præparato sibimet ligno acceptæ pœnæ conversione suspendit. His Jesus Salvator

noster in carne hominis, quem assumpserat, eruditus, suadelas diaboli tentantis obtundit. Quas etsi aliter potuisset expellere, docendos tamen populos voluit hac imitatione formare. Orationibus vero ita frequenter instandum est, ut vix eas aliquod tempus interpolet. Scriptum est enim: *Orationibus instate, vigilantes in illis (Matth. vii, 18)*. Et iterum: *Quærite, et invenietis; pulsate, et aperietur vobis (Matth. vi, 19)*. Per has amicus dormiens excitatur: et quamvis omnem familiam sopor altus obsederit, depromi tamen sibi ac porrigi panes importunus expostulator extorquet. Has, si fieri potest, sola legendi intercapedo disrumpat: cujus rei cura in canonicis ponenda est monumentis: non quod apocrypha debeamus, præsertim ignorata, damnare, sed quod ad scientiam Dei digestam, canonis seriem putemus posse sufficere. Illa enim si consentiunt, supervacua sunt; si dissentiunt, vitanda sunt. Sine legendi studio nemo ad Dominum esse valebit intentus. Primum, quod hujusmodi opera ab aliis actibus caducæ occupationis abducunt, et diversorum exemplorum insinuata cognitio, vel honorum appetentiam, vel malorum facit esse cautelam. Neque enim alias Petrus apostolus admoneret nos, dicens: *Parati semper estote ad rationem reddendam, ad omnes poscentes vos de verbo spei vestræ, et fidei (I Petr. iii, 16)*. Et Apostolus: *Non cessamus pro vobis orantes, ut impleamini agnitione ejus in omni sapientia et intellectu spirituali (Coloss. i, 9)*. Et rursus: *Verbum Christi habitet in vobis abundanter in omni sapientia (Coloss. v, 16)*. Nam et in Veteri Testamento similem hominibus curam sacræ præceptionis inculcavit eloquium. Sic enim David ait: *Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, et in via peccatorum non stetit, et in cathedra pestilentiae non sedit. Sed in lege Domini voluntas ejus, et in lege ejus meditabitur die ac nocte (Psalm. i, 1)*. Et ad Jesum Nave Deus loquitur: *Non recedet liber iste de manibus tuis, et meditaberis in eo die ac nocte (Jos. i, 8)*. His quoque negotiis malarum cogitationum lubrica frequenter interserunt. Et quamvis ipsa sedulitas animum ad Deum præstet intentum, efficit tamen in sese mordax sæculi cura sollicitum.

3. Quod si hæc frequenter et importune patitur religioso labori deditus, nunquam profecto illis carebit otiosus. Nunc quoniam studiorum membra digressimus, morum augmenta cumulemus. Illud autem non extra commonitionem puto, ut sit victus facilis, vestitusque vilis, cum hæc tegendi corporis gratia reperta sint, non ornandi: et illa sustinendæ animæ potius quam obruendæ. His ergo, quæ supra ostendimus, actibus mancipatus, omne odium deponat inimici. Nec hoc tantum sine contentus, similitates amore commutet, iram patientiæ temperet freno, avaritiam abstinentiæ forti vincat imperio, et præcipue linguam custodia taciturnitatis obsepiat, ne in litigium contentiosa ferveat, ne in maledictum procax incurrat, ne in obrectationem maledica serpat, ne in jurationem facilis prolabatur, ne in mendacium ficta simulet, ne in circumventionem astuta calleat, ne

PATROL. XVIII.

A in elatione superba jactetur; sed observans tempus tacendi, et tempus loquendi, omne verbum otiosum obnoxium sciat esse rationi. Nam ideo et David beatissimus ori suo custodiam deponit. Et condiendum sale, benedicti Pauli pagina sacra, sermonem constituit. Et nullum indomabile membrum esse, quam linguam, testificata Jacobi præcepta signarunt. Sit igitur qui hujusmodi viam scandit tacitus, mitis, benignus. Et quia charitatis insolubilis habetur affectus, in studio parili semper alium judicans potioem. Hoc enim freno adstringit invidiam, quam vicinæ sibi elationis sæpius incitatum judicio, dum gratias referendi sibi honoris appetit, notam miseri livoris incurrit. Nec primum adeo unusquisque percipit, si ab hominibus id requirit: *Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat gratiam (I Petr. v, 5)*. Qui cum de hujusmodi studio discipulos erudiret, ipsum pronuntiat maximum, qui minimus velit esse cunctorum. Esto ab aliquibus frater tuus propensius honoretur, nec illos quasi minus amicos habeas, nec hunc quasi æmulum prælatæ venerationis attendas. Quinimo judica circa te augmentum illius honoris accrescere, sciens scriptum: *Si enim gloriatur unum membrum, congaudent omnia membra. Vos autem estis corpus Christi, et membra (I Cor. xii, 26)*. Nam quicumque aliquem vestrum diligit, omnem dignitatem Deo, in quem vos coitis, adscribit. In hoc mite silentium placet, in hoc affabilitas blanda diligitur. Hunc rudis et innata simplicitas, hunc scientia erudita commendat. Hujus in jejunii jugitate patientia, hujus in abstinentiæ virtute contemptus, hujus in lectionis assiduitate sedulitas, pro divinarum munerum diversitate laudatur. Hæc autem, sicut scriptum est: *Operatur unus atque idem spiritus, dividens singulis, prout vult. Sicut enim corpus unum membra habet multa, omnia autem membra corporis cum sint multa, unum tamen corpus sunt, ita et Christus. Omnes enim nos in uno spiritu, in unum corpus baptizati sumus (Ibid., 11)*. Singuli vobis potestis omnium bonorum summam præsumere, si nullus se incipiat in eo quod alter præcellit efferre. Sed cum vos invicem nexu strictæ charitatis arctabitis, tunc eos qui foris sunt, et in sæculari actu adhuc mundialibus vinculis colligantur, nolite attentioris vitæ austeritate damnare, scientes scriptum: *Nolo judicetis, ne judicemini (Luc. vi, 37)*. Et iterum: *Tu quis es, qui judicas alienum servum (Rom. xiv, 4)?* Domino suo stat aut cadit. Potens est enim statuere illum Deus. Magis benignitatis adhortationibus et illicente blandimento via veritatis ostensa, nubem erroris aperite, ut non trahi incipiat unusquisque, sed sequi præcedentem.

4. Semper duriora flectenda sunt, ne viribus inclinata curvatio, priusquam in circulum veniat fatiscens fragmen offendat. Hic enim sæpius scandala vulgi dicaciter gignuntur, dum ad religionis jugum, censorium arrogatur imperium. Vita nostra jubeat, lingua persuadeat, quia plus auctoritatis gestat exemplum, et ingerit appetentiam sui morum lenis formatio. In omni igitur actu vestro, quasi speculo

relucente, fulgete. Ubique circumspiciti, ubique solliciti, ne quid livor inveniat, ne quid rumor falsus infligat. Feminas probas et religionis studio vero deditas cum mensura venerationis honorate, ut nec austeritas inhumana, nec sedulitas sit remissa. Accessus ad vos invicem vester non ingestus sit, sed innatus, quem causa fecerit, non quem supervacuitas relaxarit. Plures audite cum pluribus, aut si quando alterius sexus frequentia deerit, vel annorum cujusdam et probata gravitas, vel celebritas loci, vel ratio temporis id honestet, quia præcipue vobis ætas, horæ, solitudo, vitanda sunt. Non quo mihi fas sit de his qui vere semel devota Deo pectora dicaverunt secus æstimare aliquid, sed ut ex abundanti sic omne quod fingi potest, tanquam possit et credi caveamus, ne in nullo famæ nostræ vulnere serpat nata ab occasione suspicio. Ipsa famæ semina, priusquam linguis nutriantur, intereant. Non tamen nobis fides facti, sed possibilitas etiam religanda mendacii. Beata enim vita est et præclara, de qua nihil licet falsitati. Neque enim ego hoc iudicium meum austerus censor arripui, sed cœleste imperium monitor blandus assumpsi: nam et sic ait Apostolus: *Zelans vos Dei zelo, despondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo* (II Cor. xi, 2), sciens scriptum esse: *Ne ponatis offensionem, vel scandalum fratri* (Rom. xiv, 13); et iterum: *Sine offensione estote Judæis et Gentibus, et Ecclesiæ Dei* (I Cor. x, 32); et iterum: *Non ergo blasphemetur bonum nostrum* (Rom. xiv, 16); et iterum: *Ut quid enim libertas nostra iudicetur ab infidelium conscientia* (I Cor. x, 29); et iterum: *Omnia autem vestra, honesta fiant* (I Cor. xiv, 40); et iterum: *Commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo* (II Cor. iv, 2), et iterum: *Providemus bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus* (Rom. xii, 17); et iterum: *Ut is, qui adverso est, confundatur, nihil habens dicere mali* (Tit. ii, 8). Neque me præterit sæcularis livoris invidiam in obtreccionem semper religionis ardere, et mordacem malignis rumoribus dentem impressum dicacitatis infigere. Utatur sua mundus natura, dum nihil in nostra inveniat disciplina. Falsitas ex more jactetur, dum nec verisimile quidem possit esse quod dicitur. Nemo ideo debet contemnere vulnus infamiæ, quia semper consueverit rumor simulare; sed eo attentius præcavere, quod soleat etiam ficta componere. Nemo ab obtreccionis metu redditur obtreccandi solemnitate securus. Neque est negligentia causa sollicitudinis continuata materia. Sit igitur pudoris ac reverentia vestrae tuta ac circumspicita custodia. Necessarius e domo, et rarus egressus, quem aut religionis ratio extulerit, aut ad substantiam victus causa exercendi operis ordinarit. Muneribus cunctis, nisi quæ ad quotidianum cibum annumque vestitum suppetant, abstinentes. Scientes scriptum esse: *Habentes autem alimenta et quibus tegamur, his contenti sumus* (I Tim. vi, 8); et iterum: *Ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt, et nullius aliquid desideretis* (I Thess. iv, 12). Nec quidem præbendæ eleemosynæ gratia ultra su-

A prædictos victus ab ullo quippiam præsumatis, scientes scriptum: Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet acceptum est, non secundum id quod non habet. Sic illa Evangelici sermonis divina sententia, anum pauperem inter larga locupletum munera gemina tantum æra mittentem, magnifica accepta largitione ditavit. Quia non potest parum esse, quod totum est. Neque quisquam amplius dedit, quam qui sibi nihil reservavit.

5. Hæc si cui præter vos nimium videbuntur adstricta, qui Dei claustra pulsare tentaverit, prout ratio sua tulerit, relaxabit: ne quis forte aut connexus sit conjuge, aut liberis impeditus. Habet præter hæc arcta substantia plurima quæ sequantur. Neque se repulsum credat, sed aditu alterius vocationis admissum, sicut scriptum est: *Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat* (I Cor. vii, 24). Non tamen ut propensioem curam patrimonio, quam religioni in caducis magis occupatus impendat, agnoscens scriptum esse: et possidentes tanquam non possidentes. Si quem tamen posteritatis compede felicior natura, si intelligatur, absolverit, causam hærendi in mundo, nisi ignarus est Dei munerum, non habebit. Cur enim vivendi voluntate non solvat, quod moriendi lege rumpendum est, faciens de sorte mercedem, ut de necessitate virtutem augeat? Quinimo, qui in sua re familiari de parvis magna, de vilibus pretiosa, æterna facit de caducis, solus est, postquam pervenerit ubi sempiternus patrimonii sui possit esse possessor. Si avarus non est, debet terminanda contemnere; si avarus est, debet desiderare perpetua, sciens scriptum esse: *Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi tinea et rubigo exterminant, et ubi fures effodiunt et furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in cœlo, ubi neque tinea, neque ærugo exterminant, et ubi fures non effodiunt, nec furantur* (Matth. xix, 20). Hoc enim ei, qui non caret filiis, hortamentum est: qui caret, imperium. Ista vos cuncta congrua temporibus, apta personis, referta exemplis, condita blanditiis, affatu illice, hortamenti mitis integritate, facilius potest persuadere qui facit. Neque enim aliquo horum omnium fructu invidi estis, cujusquam æstimatione fraudandi. Erat vobis certe corpus firmum, ætas integra, rudes animi, quamvis angusta pro humani generis varietate patebant, vel negotiandi usus, vel studium militandi, diversæ artes, innumera in actibus mundi augendæ facultatis officia. Postremo non deerat, vel pauper uxor, quæ vivendi pararet voluptatem et insita humanis sensibus pignorum blandimenta. Quæ vos omnia quidem corpore et castis sensibus respuentes, divinæ sententiæ formam religiosis actibus custoditis, dicente Scriptura: *Quicumque plus me fecerit domum, aut uxorem, aut filios, non est me dignus* (Matth. x, 27). Vestra igitur intuentes exempla, nec illi de meritum summa angusta sui æstimatione desperent, qui substantia parili ad studium vitæ hujus advenerunt. In hoc ergo filii charissimi vivendi tramite constituti, vacate et videte quoniam suavis est Dominus.

Dies noctesque lectionibus atque orationibus ducite, et mei semper, quem in opere et scientia abortivum omnium sacerdotum, præceptorem vobis tanti ha-

A buistis eligere, mementote : *Vigilate, state in fide, viriliter agite, confortamini, omnia vestra in charitate fiant, et Deus pacis erit vobiscum* (1 Cor. xvi, 13).

EXHORTATIO AD SPONSAM CHRISTI.

1. Quantam in cœlestibus beatitudinem virginitas sancta possideat, præter Scripturarum testimonia, Ecclesiæ etiam consuetudine edocemur : quia discimus peculiare illi subsistere meritum, cujus specialis est consecratio. Nam cum universa turba credentium paria gratiæ dona percipiat, et eisdem omnes Sacramentorum benedictionibus glorientur, istæ proprium aliquid præ cæteris habent, cum de illo sancto et immaculato Ecclesiæ grege, quasi sanctiores purioresque hostiæ pro voluntatis suæ meritis a sancto Spiritu eliguntur, et per summum Sacerdotem Dei offeruntur altario. Digna revera Domino hostia tam pretiosi animalis oblatio, et nulla magis ei quam imaginis suæ hostiæ placitura. De ejusmodi enim Apostolum præcipue dixisse reor : *Obsecro autem vos, fratres, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem* (Rom. xii, 1). Possidet ergo virginitas et quod alii habent, et quod alii non habent : dum et communem et peculiarem obtinet gratiam, et proprio, ut ita dixerim, consecrationis privilegio gaudet. Nam et Christi sponsas virgines dicere Ecclesiastica nobis permittit auctoritas; dum in sponsarum modum quas consecrat Domino velat : ostendens eas vel maxime habituras spiritale connubium, quæ subterfugerint carnale consortium. Et digne Deo per matrimonii comparisonem spiritaliter copulantur, quæ ejus dilectionis causa humana connubia spreverunt. In his quam maxime impletur illud Apostoli : *Qui autem adhæret Domino unus spiritus est* (1 Cor. vi, 17).

2. Grande est et immortale, et pene ultra naturam corpoream, sopire luxuriam et concupiscentiæ flammam adolescentiæ facibus accensam animi virtute retingere, et spiritali conatu vim genuinæ oblectationis excludere, vivere contra humani generis morem, despiciere solatia conjugum, dulcedinem contemnere liberorum, et quæcunque præsentis vitæ esse commoda possunt, pro nihilo spe futuræ beatitudinis computare. Magna hæc, ut dixi, et admirabilis virtus est, et non immerito pro magnitudine laboris sui ingenti præmio destinata. *Dabo, inquit Dominus, spadonibus meis in domo mea, et in muro meo locum nominatum meliorem a filiis et filiabus Israel, nomen æternum dabo eis quod non deficiet* (Isai. lvi, 4). De quibus spadonibus Dominus in Evangelio repetit, dicens : *Sunt enim spadones qui scipsos castraverunt propter regnum cœlorum* (Matth. xix, 12). Magnus quidem est pudicitæ labor, sed majus præmium : temporalis custodia, sed remuneratio æterna. De his enim et beatus Joannes apostolus loquitur, quod *sequuntur agnum quocumque ierit* (Apoc. xiv, 4). Quod ita intelligendum puta, nullum eis locum in cœlesti aula claudendum, et cuncta eis

divinarum mansionum habitacula reseranda. Sed ut illustrius virginitatis meritum clareat, et quam Deo digna sit manifestius possit intelligi, illud cogitetur, quod Dominus et salvator noster Deus, cum propter humani generis salutem hominem dignaretur assumere, non alium quam virginalem elegerit uterum. Et ut hujusmodi plurimum sibi placere monstraret, et pudicitæ bonum utrique sexui intimaret, virginem habuit matrem virgo mansurus; in se viris, et in matre feminis præbuit virginitatis exemplum : quo demonstraretur in utroque sexu beatam integritatem divinitatis haberi, et plenitudinem meruisse; dum totum in matre fuit, quidquid habebatur in filio. Sed quid ego satago excellens ac sublime pudicitæ meritum revelare, et gloriosæ virginitatis bonum ostendere; cum de hac re plerosque perorasse non nesciam, et ejus beatitudinem manifestissimis rationibus comprobasse, et nulli sapienti venire in dubium posse, eam rem majoris esse meriti quæ sit amplioris laboris? Quisquis enim pudicitiam aut nullius præmii, aut parvi existimat, certum est illum aut ignorare, aut non voluntarium ferre laborem. Unde illi semper castitati derogant, qui eam aut non habent, aut habere coguntur inviti.

3. Nunc itaque quoniam paucis licet, tam laborem quam meritum integritatis ostendimus; ne res quæ grandi virtute constat, et ingenti præmio destinatur, carere fructu suo possit, diligentius excubandum est. Quanto enim quæcunque species pretiosior fuerit, tanto majori sollicitudine custoditur. Et quoniam multæ sunt quæ bono proprio carent, nisi aliarum rerum juventur auxilio, ut est mellis species, quæ nisi cerarum custodia et favorum cellulis conservetur, et (ut verius dixerim) nutriatur, naturalem gratiam perdit, et subsistere per se ipsam non potest. Sicut et vini species, quod nisi boni odoris vas sit, et reparatis crebrius picibus foveatur, genuinæ vim suavitatis amittit. Attentius ergo providendum est, ne forte et virginitati alia sint necessaria, sine quibus nequaquam fructum afferre sufficiat : et tantus nihil proderit labor, dum vane prodesse creditur quod absque rebus necessariis possidetur. Nisi enim fallor, ob cœlestis regni præmium pudicitæ servatur integritas, quod sine æternæ vitæ merito neminem consequi posse satis certum est. Æternam vero vitam non nisi per omnem divinorum præceptorum custodiam promereri posse Scriptura testatur, dicens : *Si vis ad vitam venire, serva mandata* (Matth. xix, 17). Vitam ergo non habet nisi qui cuncta legis mandata servaverit : et qui vitam non habuerit, cœlestis regni non potest esse possessor, in quo non mortui, sed vivi quique regnabunt. Nihil ergo virginitas sola proficiet, quæ cœlestis regni glo-